

2. a 3. oddělení štábu divise.

1. Zjištěná fakta.

Není hierarchie mezi jednotlivými odděleními štábu vyšší jednotky. Všechna oddělení jsou stejně důležitá, všechna pracují pro velitele, jehož rozhodnutí připravují, uvádějí v život a bdí nad jich prováděním.

S touto poučkou jsme odešli ze školy. Mnozí kamarádi jí nevěřili už ve škole, a nebyli-li hned zařaděni jako přednostové 3. oddělení, cítili se jaksi zneuznání a degradováni; v jednom případě omlouval jeden absolvent své přidělení tvrzením, že se do 2. oddělení dostal jen omylem.

Ponechme však stranou tuto vrozenou zálibu každého mladého důstojníka pro operace, z níž vyplývá jednak touha po 3. oddělení, jednak — je-li této touze vyhověno — malé vypínání se nad kamarády z 2. a 4. oddělení.

Pozorujme funkci 2. a 3. oddělení štábu divise a jejich vzájemný poměr jen po stránce věcné. A tu se neubráníme dojmu, který bližším pozorováním

sílí v přesvědčení, že 2. oddělení je sice oddělením důležitým, ale již svou funkcí podřazeným 3. oddělení.

Po náčelníkovi štábu je 3. oddělení druhou duší štábu vyšší jednotky, jeho přednostu je nesystemisovaným a pro případ potřeby predestinovaným zástupcem náčelníka štábu. Je-li přirovnání štábu k nervům lidského těla správné, je 3. oddělení nejdůležitější nervovou zauzlinou, která v lidském těle existuje.

Tam, kde je k náčelníkovi štábu daleko, anebo v případech, kdy je náčelník štábu zaneprázdněn, je nutno obrátit se na 3. oddělení, které je o všem nejlépe orientováno a může podat potřebné informace. První částí všeobecného operačního rozkazu uvádí 3. oddělení v život hlavní rozhodnutí velitele; zpravodajské směrnice, které velitel občas dá přednostovi 2. oddělení a jimiž nařizuje pátrat po zprávách nutných k dobrému vedení nařízené operace, vtěluje 2. oddělení v zpravodajský rozkaz, který, kdyby byl kratčeji koncipován, by mohl právě tak dobře být jedním z článků všeobecného operačního rozkazu, k němuž se svým obsahem těsně přimyká.

První článek všeobecného operačního rozkazu, v němž je uvedena vlastní situace, zprávy o nepříteli a dojem o něm, odbývá se v praxi bez přednosty 2. oddělení, který bývá jednak mladý, jednak není jeho pomoc nutná proto, že rozkaz nadřízeného vyššího velitelství a vlastní, osobní sledování situace a zpráv o nepříteli dovolují obejít se bez jeho spolupráce.

Chce-li si někdy 2. oddělení ušetřiti vydávání zvláštního přehledu zpráv, je odkázáno zase na přednostu 3. oddělení se svou žádostí o rozšíření článku „Nepřítel“ v operačním rozkaze.

Nebudeme se zdržovat úvahami o zvláštních rozkazech pro nějaké noční akce nebo pro činnost SPO., kde sice zpravodajský úkol (alespoň ve většině případů) převládá, ale kde rozkazy vycházejí pod značkou operačního oddělení, které do nich pojme vše, tedy i úkoly zpravodajské. Při této práci je 2. oddělení pomocníkem; bylo by chyba, kdyby mermocí chtělo vydávat také své zvláštní zpravodajské rozkazy.

Připustme, že je divisi přidělena letka. Ani tu nenacházíme nutnost vydávat dvojí rozkazy; stačí jeden pod značkou 3. oddělení, o jehož zpravodajské části společně pracovalo 2. oddělení.

Tolik o práci redakční. Přeskočme nyní noc a sledujme od ranního šera práci v štábu divise, když již započala včera večer nařízená operace.

Podřízené jednotky, buď z vlastní iniciativy anebo urgovány telefonem nebo důstojníky zvláště za tím účelem vyslanými hlásí situaci. Tato situace by sama o sobě neměla žádného smyslu, toho nabude teprve ve vztahu k nepříteli. Proto podřízení velitelé nehlásí nikdy jen a jen situaci své vlastní jednotky, ale uvádějí zároveň i činnost nepřítelů, svůj dojem o něm a získané zprávy.

Taková hlášení, ať už v podobě telefonického rozhovoru, písemného hlášení nebo ústního referátu, dostane do rukou 3. oddělení, které o nich orientuje náčelníka štábu nebo, v jeho přítomnosti, přímo velitele a na 2. oddělení snadno zapomíná. Proto je přednostu 2. oddělení nucen být neustále ve 3. oddělení, musí je hlídat, aby mu nic neuniklo a zachoval si tak

přehled o všem, co se děje. Je-li náčelníkem štábu na dvě hodiny někam odeslán, urguje jeho trochu ješitnější adlatu zpravodajské důstojníky pěších pluků, aby mu hlásili, co je nového, aby mu poslali zvláštní výkaz nazývaný zpravodajským hlášením, který ještě neposlali, ač tak podle včerejšího zpravodajského rozkazu mají učinit každé tři hodiny. Výsledkem jeho snažení je to, že do štábu divise přijdou zprávy, které tam byly již dříve dodány; celý rozdíl je jen v tom, že tentokrát jsou určeny výhradně pro 2. oddělení.

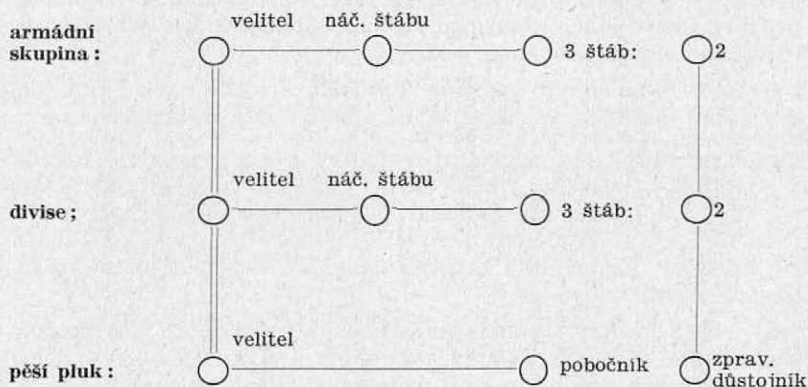
Tento dualismus má za následek i takové zjevy, že v poledne přijdou na jednom a téže motocyklu plukovní pobočník a zpravodajský důstojník jednoho z pluků divise: první, aby referoval 3. oddělení, druhý, aby o téže věci pohovořili s 2. oddělením. —

Obdobný zjev je v poměru štábu divise k štábu nadřízeného velitelství. 3. oddělení hughesuje co chvíli události za uplynulou časovou periodu, nynější situaci, a při tom uvádí ovšem i zprávy o nepříteli, třeba ne úplně. Pět minut potom usedá k aparátu přednosty 2. oddělení a odpovídá na urgenci, kterou dostal, tím, že dává odehrávat své extra hlášení, v němž opakuje dobrou polovinu toho, co již bylo dodáno 3. oddělením. —

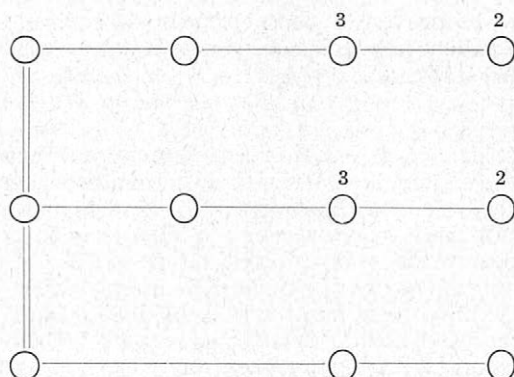
Podívejme se k pěším plukům. Plukovní zpravodajský důstojník má tam takové postavení jako host, který je již třetí den v domě. Je a přece není příslušníkem pluku, nepracuje — nebo, lépe říkajíc, není ho používáno k práci pro jeho velitele pluku, ale pracuje podle „svých“ zvláštních rozkazů, které jsou mu nečteny dodávány, pro 2. oddělení štábu divise. —

Co tím vším chceme dokázat? To, že existuje hierarchie mezi operacemi a zpravodajstvím, která se v praxi projevuje. Projevuje se ošklivým způsobem: separací zpravodajských orgánů a 2. oddělení štábů, jako by se chtěla pomstít za to, že není oficiálně uznávána. Operační a zpravodajská složka dospívají při špatně chápané a špatně prováděné spolupráci mnohdy k anomáliím, které nejsou na prospěch věci.

Graficky vypadá tato „spolupráce“ spíše takhle:

než tak, jak by vypadat měla:

2. Cesta k nápravě.

Až dosud jsme jen kritisovali. Pokládáme za svou povinnost poukázat i na možné cesty k nápravě.

Jedna cesta, kterou bychom nazvali cestou idealistů, je ta, která by počítala s výchovou důstojníků ke vzájemné součinnosti a se změnou jejich mentality. Ale lidé se těžko mění a tak si od této cesty mnoho neslibujeme.

Mnohem lepší než ta nejkrásnější spolupráce je podřízenost. Utvořme z 2. a 3. oddělení celek s jedním přednostou (nynější přednost 3. oddělení) a s jeho zástupcem (nynější přednost 2. oddělení*). Zmenšíme tak počet složek, které nutíme do součinnosti jen důrazným připomínáním její důležitosti a spoléháním na všeobecné pochopení.

Tímto vzdáním se své samostatnosti, která vede mnohdy k izolaci, zpravodajská služba jen získá. Přednost 2. oddělení nebude v 3. oddělení jen trpěným hospitantem, v periodě poměrného zpravodajského klidu vypomůže v práci přednostovi 3. oddělení, bude tak orientován nejen o nepříteli, ale i o vlastních záměrech, operacích a situaci. Zpravodajské službě bude na všech místech věnována větší péče, neboť se jí dostane místa v operačních rozkazech, což je tím spíše možné, že naše zpravodajské rozkazy trpí překrvením, poněvadž zapomínáme, že rozkaz pátrat po válečném složení, sestavě, činnosti a úmyslech nepřítele je platný pro celou dobu trvání války, má být v žilách všech zpravodajských orgánů a je tedy zbytečné každý den jej opakovat. Situační a zpravodajská hlášení splynou v jedno; vše, co se týče nepřítele, mělo by ve vyšší jednotce (ať v štábu nebo u podřízených jednotek) jedno srdce a jedny plíce, jeden puls a jeden dech.

2. oddělení přestane být Popelkou, kterou nyní de facto je, ačkoli de jure je neustále ujišťováno o něčem jiném. Opakujeme, že i za ideálního poměru mezi náčelníkem štábu a přednosty 2. a 3. oddělení je tomu se zpravodajstvím tak, jak ve své studii uvádíme; je tomu však mnohem hůře, jestliže se tyto tři osoby z povahových nebo jiných důvodů neshod-

*) Nerozjírali jsme možnost sloučení 1. a 4. oddělení, ale i tady by se pro ně našly důvody; uvádíme dva: zjednodušení a pak analogie provedeného sloučení 2. a 3. oddělení.

nou. Mnoho tu — ať právem anebo neprávem — zaviňuje i ta okolnost, že přednosty 2. oddělení nebyvali nebo dosud nejsou a zřídka budou důstojníci generálního štábu.

3. Z á v ě r.

Bývá zvykem uvádět na konci práce prameny, z kterých bylo čerpáno. Uvedeme je tedy i my. Pramenem bylo nám sledování života v štábu divise při různých cvičeních, při čemž naše zařazení nás nutilo k tomu, abychom si všímali především práce 2. oddělení a jeho součinnosti s 3. oddělením. Svá pozorování jsme započali již roku 1929 a prováděli jsme je s většími nebo menšími přestávkami až dodnes; získané poznatky jsme si ověřili a rozšířili hovorem s kamarády, kteří byli zařazení u jiných vyšších jednotek. Poukáže-li někdo na náš nedostatek válečných zkušeností, odpovídáme, že tomu za války nebude jinak, neboť jsme přesvědčeni o tom, že ten, kdo nosí červené kalhoty v míru, vyrukuje s nimi i do pole.

Naše pozorování se týká jen divise, a proto se i reforma námi navrhovaná týká zase jen divise, kde sloučení 2. a 3. oddělení lze pro malý počet personálu a malý rozsah práce, daný úzkým obzorem divise, prakticky provést.

Celá naše studie je krátká, vymýtili jsme z ní pečlivě každý pleonasmus a ponechali jsme jen to, co je podstatné. Na to upozorňujeme každého, kdo by se jí vážně zabýval, a dodáváme, že pro toto zhuštění obsahu bude někdy třeba číst i mezi řádky.

Je jasné, že by navrhované sloučení 2. a 3. oddělení musilo být provedeno již v míru, a troufáme si tvrdit, že ani tady by teoretická příprava zpravodajské služby k jejímu důležitému úkolu za války nic neztratila. Naopak.

Z cizích revuí.

BELLONA, rok XVII. (1935), díl XLV., sešit 1—3 (leden—červen).

Rytmistr gen. štábu Henryk Zygmunt Dzieślewski: *Od Komarowa do Rawy Ruskiej.* (Od Komarowa k Rawě Ruské.)

Článek je do jisté míry volným pokračováním knihy kpt. gšt. Izdebskiho, — *Bitva u Komarowa.* (V. R. 1933, část všeobecná, str. 158/62—160/64) a studuje v dějové souvislosti s „druhou bitvou pod Lvovem“ od téhož autora (V. R. 1935, část všeobecná, str. 1057/241) přechod rakouské armády (Auffenberg) z ofensivy v defenzivu ve dnech 30. 8. až 11. 9. 1914 pod vlivem neúspěchu rakouské 3. a 2. armády ve východní Haliči (ústup na Lvov), ohrožení jihovýchodního křídla 4. rakouské armády postupem 3. ruské armády do prostoru mezi 4. a 3. rakouskou armádou, jakož i „odřeknutí“ německé ofensivy na Varšavu, kde se měla spojit s 1. rakouskou armádou (západně od 4. rakouské armády).

Velmi podrobná studie rázu více strategického než taktického. Autor nás seznamuje dosti kriticky s nesouladem v názorech na situaci (vlastní i nepřátelskou) mezi Auffenbergem a Conradem, který vznikl optimistickým výkladem (skreslením) hlášení 4. armády orgány hlavního velitelství při jejich předloze náč. hlavního štábu!

Důsledek tohoto hrubého poklesku jest, že Conrad nedopřál Auffenbergovi využití úspěchu v „Sedanu“, nastrojeném na V., XVII. a XIX. sbor ruské 5. armády